

Asia: VN/16703/2024

## Lausuntopyyntö luonnoksesta vanhuspalvelulain muuttamisesta

### Lausunnonantajan lausunto

#### 1. Pidätkö luonnoksessa esitettyä muutosta kannatettavana?

Ei

#### 2. Onko esitetty muutos toimiva ratkaisu talouden tasapainottamiseksi?

Ei

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

-

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne palvelujen toteuttamisesta taloudellisesti kestäväällä tavalla.

Mitoituksen alentaminen ei ole ainoa ratkaisu talouden tasapainottamiseen. Kuten lausunnossa tuodaan esiin, kyseessä on iso kokonaisuus ja mitoitus on vain yksi osa kustannusten alentamiseksi ja hillitsemiseksi. Tarvitaan erilaisia kehittämistoimia hoitajatilanteen parantamiseksi sekä veto- ja pitovoiman tehostamiseksi.

Mitoituksen alentaminen ei ratkaise ikääntyneiden hoivakriisiä tulevaisuudessa. Tälläkään mitoituksella hoitajat eivät riitä. On tarkasteltava ikääntyneiden hoitoa, hoivaa ja kuntoutusta kokonaisuutena, jossa tarvitaan sote-henkilökunnan lisäksi mm. kulttuuri-, liikunta- ja taidealan ammattilaisia sekä vapaaehtoisia luomaan hyvinvointia ja merkityksellistä arkea ikääntyneiden asumiseen. Mielekäs elämä ja merkityksellinen arki tutkitusti vähentävät hoitoisuutta ja lisäävät asiakkaiden toimintakykyä. Myös johtamiseen - etenkin lähijohtamiseen - on panostettava.

On luotava erilaisia urapolkuja, kehitymis- ja etenemismahdollisuuksia työntekijöille ja aidosti otettava heidät mukaan kehittämiseen.

Mitoituskeskustelussa kotihoito jää ulkopuolelle. Kotihoito on kriittinen ja tärkeä sosiaalihuollon palvelu. Kotihoidon piirissä on paljon apua tarvitsevia, eivätkä ympärivuorokautisesta hoivasta vapautuneet hoitajat automaattisesti sovellu tai halua siirtyä kotihoidon työntekijöiksi. Kotona hoidetaan monisairaita ja huonokuntoisia ikääntyneitä. Kotihoidolla ei ole asiakaspaikkoja eikä hoitajamitoitusta. Asiakkaat hoidetaan olemassa olevin resurssein.

### **3. Onko esitetty muutos toimiva ratkaisu henkilöstön saatavuuden ja riittävyyden turvaamiseksi?**

Ei

**Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.**

-

**Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne henkilöstön saatavuuden turvaamisesta asiakkaiden palvelutarpeita vastaavalla tavalla.**

Henkilöstön saatavuus ja riittävyys ovat kasvavia haasteita. Mitoituksen rinnalla on tärkeää panostaa henkilöstön työhyvinvointiin, koulutukseen ja uralla etenemismahdollisuuksiin sekä johtamiseen. Mitoituksen pienentäminen voi vaikuttaa hoitohenkilökunnan lähtemiseen alalta, jos työ koetaan yhä raskaammaksi ja sen veto- ja pitovoima vähenee. Myös teknologiaratkaisut tulee ottaa aktiivisesti osaksi hoiva- ja hoitotyötä sekä turvallista asumista.

”Mitoitus koskee vain välitöntä asiakastyötä tekevää henkilöstöä.” Muun henkilöstön käytön tulisi olla velvoittavaa ja suunnitelmallista. Välillisten töiden siirtäminen muulle kuin hoitohenkilöstölle on oleellista. Järjestöjen ja yhdistysten tarjoaman toiminnan ja palveluiden hyödyntäminen sekä kumppanuuksien rakentaminen suunnitelmallisesti on tärkeää. On olemassa paljon tutkimustietoa, kuinka mielekäs elämä ja yksinäisyyden vähentyminen lisäävät mielen hyvinvointia ja toimintakykyä. Tämän vuoksi mielekkään toiminnan kehittäminen hoivapalveluissa voi helpottaa hoidon tarvetta ja näin vähentää hoitajien työkuormaa.

”Henkilöstömitoituksessa on kyseessä minimitaso ja mitoituksen tulee olla vähimmäismitoitusta korkeampi, jos asiakkaiden hoidon ja huolenpidon tarve sitä edellyttää.”

Pienemmällä mitoituksella ohjaus ja valvonta nousevat merkittävään asemaan: oleellista on pitää yllä yksikön kykyä reagoida nopeasti äkillisesti muuttuviin tilanteisiin.

Yhteisöllistä asumista kehitetään uutena palveluna, ja ns. hybridiyksiköiden osalta riittävän mitoituksen turvaaminen ympärivuorokautisessa asumisessa on tärkeää. Hybridiyksiköissä työskentelevien hoitajien työpanoksen ohjaus ja työn määrittely ovat merkittävässä asemassa, jotta työn pitovoima säilyy tai kasvaa.

#### **4. Kuinka suurelle osalla asiakkaista arvioitte vähimmäismitoituksen 0,6 olevan riittävä turvaamaan laadukkaat ja asiakasturvalliset palvelut?**

**Valitse seuraavista vaihtoehdoista sopivin**

50 % tai vähemmän

#### **Voitte esittää 0,6 mitoituksen riittävyteen liittyviä näkökohtia.**

Hoivapalveluiden asiakkaat ovat entistä huonokuntoisempia, kun palveluihin pääsyn perusteet nousevat korkeammiksi. Vaativampaa hoitoa niin määrällisesti kuin laadullisestikin tarvitsevia tulee ympärivuorokautiseen, johon mitoitus liittyy. Korkeampi mitoitus ei yksin takaa laadukasta hoivaa- ja palvelua, sillä hoivatyössä on kyse kokonaisuudesta, jonka jatkuva kehittäminen on tärkeää. Sitoutunut, osaava, hyvinvoiva ja motivoitunut henkilöstö on tärkein voimavara, johon tulee panostaa.

Ikääntyneiden asumispalvelut ovat muutoksessa, mm. yhteisöllisen asumisen asemaa ei vielä voi arvioida, eikä sen kaikkia vaikutuksia ikääntyneiden asumisen kokonaisuuteen. Samoin teknologian kehittymisen merkitys hoivatyössä kasvaa tulevaisuudessa.

#### **6. Voitte esittää muut asiaan liittyvät näkökohtanne muutoksen vaikutuksista.**

Mitoituksen alentaminen ei vaikuta oleellisesti henkilöstön määrään, mutta muutos lisää hallinnollista työtä. Vaikka muutos saattaa mahdollistaa mitoituksessa pysymisen paremmin nyt, on hoidon laadun kehittäminen ja valvonta entistä tärkeämpää. Näkökulma, että pienemmällä mitoituksella pystytään takaamaan vaadittu mitoitus paremmin, ei toimi kuin väliaikaisena ratkaisuna. Mitoituskeskustelussa unohtuu muiden ammattilaisten, mm. liikunta- ja kulttuurialan ammattilaisten sekä hoiva-avustajien käytön lisääminen ja vahvistaminen hoitoalan ammattilaisten rinnalla asumisyksiköissä. Ikääntyneiden arvokas ja riittävän monipuolisen arjen mahdollistaminen vaatii monimuotoisen ja monialaisen työyhteisön.

Tilanteen rauhoittaminen mitoitusmuutoksilta olisi tässä vaiheessa tärkeää. Hoitajien saatavuushaaste on suuri eikä helpotu lähitulevaisuudessa eri toimenpiteistä huolimatta. Hoidon laatua ei ratkaise pelkkä hoitajien määrä, on tärkeää panostaa työhyvinvointiin erilaisin keinoin. Monipuolistamalla muuta henkilöstöä hoitajille jää enemmän aikaa hoitoalan tehtäviin.

Granberg Margit

Uudenmaan sosiaalialan osaamiskeskus Socca - Ikäihmisten palveluiden  
kehittämisverkosto GeroMetro